

การปฏิบัติงานของหน่วยปราบพิเศษ : บทศึกษาเฉพาะกรณี

การปราบปรามและตรวจลอบ การลักลอบตัดฟันไม้ในป่าหวงห้าม

โดย บุญถม ศึกษารัตนกุล

“ ป่าไม้เป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่ง สำหรับชีวิตของชาวไทยและความคงอยู่ของ
ประเทศไทย ผู้ใดทำลายป่าผู้นั้นเป็นศัตรูบ่อนทำลายความมั่นคงของประเทศ”¹

คำนำ

บทศึกษาเฉพาะกรณีที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้ได้มาจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในวงการ
บริหารราชการของประเทศไทย เป็นเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในการปราบปรามและตรวจ
ลอบการลักลอบตัดฟันไม้ในป่าหวงห้ามของ “สำนักงานหน่วยปราบพิเศษ” ซึ่งสำนักงาน
หน่วยปราบพิเศษนี้เป็นองค์การรัฐบาดหน่วยหนึ่ง ตั้งขึ้นโดยมีหน้าที่ในการปราบปรามผู้กระ
ทำการทุจริตเกี่ยวกับรายได้ของรัฐ โดยเฉพาะรายได้เกี่ยวกับการป่าไม้ซึ่งนับว่าเป็นรายได้
ของรัฐที่ทำรายได้ให้แก่ประเทศไทยปีหนึ่ง ๆ เป็นจำนวนมาก จึงมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจ
ชีวิตประจำวัน ตลอดจนความคงอยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุขของประชาชนชาวไทยเป็นอันมาก โดย
นัยความสำคัญของป่าไม้ดังกล่าวแล้ว จึงเป็นเหตุจูงใจให้นำเรื่องนี้มาศึกษาวิเคราะห์ว่าดำเนิน
การอย่างไร ถ้าดูอย่างผิวเผินแล้วก็จะเห็นได้ว่า เป็นเรื่องการทำงานตามหน้าที่ของ
องค์การรัฐบาดแห่งหนึ่งธรรมดาเท่านั้น ไม่เห็นมีปัญหาอะไร แต่ถ้าได้ศึกษาวิเคราะห์ปรากฏ
การณ์จากการปฏิบัติงานและข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นโดยละเอียดลึกซึ้งแล้ว จะพบเห็นว่า ปรากฏ
การณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในเรื่องนี้จะชี้ให้เห็นปัญหาต่าง ๆ หลายประการ และให้ข้อคิด
หลาย ๆ แก่งในการบริหารงานอีกด้วย ซึ่งเป็นการศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study) อย่างหนึ่ง

¹ คำขวัญของรัฐบาลที่ประกาศทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ประจำวัน

ศึกษาดังประเด็นการณ์ในด้านหนึ่งหรือแขนงหนึ่งของการบริหาร ซึ่งอาจนำไปสู่ความเข้าใจของนักทฤษฎีและผู้ปฏิบัติให้ทราบถึงพฤติกรรม (Behavior) ในการปฏิบัติราชการด้วยสายตาอันไกลกว่าเหตุการณ์เฉพาะหน้า สถานการณ์ที่เกิดขึ้นนี้อาจสามารถนำไปศึกษาวางหลักการให้ถูกต้องได้ โดยนำเอาสถานการณ์ด้านบริหารหลาย ๆ ด้านเปรียบเทียบกัน อาจสามารถสร้างหลักการหรือทฤษฎีใหม่ ๆ ขึ้นได้ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขการบริหารงานให้ถูกต้องก่อให้เกิดประสิทธิภาพของงาน เป็นการประหยัด และเป็นเครื่องมือในการวิจัยตลอดจนการศึกษาในทางรัฐประศาสนศาสตร์อีกด้วย

โดยที่เรื่องนี้เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริงจากการปฏิบัติงานขององค์การรัฐบาลแห่งหนึ่งดังกล่าวแล้ว เพื่อประโยชน์ต่อทางราชการและด้วยเหตุผลหลายประการ จำเป็นที่ข้อบุคคลของสถานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นข้อที่สัมพันธ์กันใหม่ทั้งต้น ต้นเหตุเหตุการณ์ต่าง ๆ และระยะเวลาที่ได้ตัดแปลงให้สอดคล้องกับกรณีเรื่องนี้ แต่ก็ได้พยายามให้เหตุการณ์ของเรื่องยังคงรูปเดิมไว้โดยให้ได้รายละเอียดและใกล้ชิดความจริงที่สุด จึงขอให้ท่านผู้อ่านโปรดกรุณาเข้าใจตามนี้ด้วย

สาเหตุเบื้องต้น

รัฐบาลได้พิจารณาเห็นความสำคัญของป่าไม้อันเป็นทรัพยากรของประเทศไทย ที่เป็นแหล่งรายได้ของประเทศ และยังมีคุณค่าต่อชีวิตของราษฎรทั้งประเทศด้วย โดยที่ประเทศไทยเป็นประเทศกสิกรรมดั้งเดิมมีคำกล่าวที่ว่า "กสิกรรมเป็นกระดูกสันหลังของประเทศ" ป่าไม้ย่อมอำนวยประโยชน์อันแก่ประการต่อชีวิตกสิกรไทยเป็นอันมาก รัฐบาลจึงมีนโยบายที่จะบำรุงรักษาป่าไม้ให้คงอยู่คู่กับชีวิตกสิกรไทย และมีนโยบายที่จะปราบปรามผู้ลักลอบทำลายป่าไม้อย่างจริงจัง ดังจะเห็นได้ว่ามีการตั้งสถานีบำรุงป่า ตั้งเจ้าหน้าที่ตรวจตราและปราบปรามการทำลายป่าโดยมีหน่วยงานย่อย ๆ กระจายอยู่ทั่วประเทศ โดยเฉพาะรัฐบาลได้ตั้ง "สำนักงานหน่วยปราบพิเศษ" ขึ้น เพื่อทำหน้าที่ปราบปรามจับกุมผู้ทำลายป่าไม้อย่างจริงจังและให้ทันเวลาที่ เป็นการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ป่าไม้ที่ไม่เพียงพอและมีขอบเขตแห่งอำนาจจำกัดอยู่ เพื่อดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลที่ได้ตั้งไว้ให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ความมุ่งหมาย

ตั้งหน้า เมื่อวันที่ 15 มกราคม 2505 สำนักงานหน่วยปราบพิเศษ ได้รับหนังสือร้องเรียนจาก "พดเมืองดี" ผู้หนึ่ง ความว่า "...ข้าพเจ้าเป็นราษฎรไทยคนหนึ่งได้ประสบความเสียหายในทางธุรกิจตลอดมา เคยได้ยินและได้ฟังคำขวัญของรัฐบาลที่ประกาศทางวิทยุกระจายเสียงอยู่เสมอทุกวันนี้ว่า 'ป่าไม้เป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่ง สำหรับชีวิตของชาวไทยและความคงอยู่ของประเทศไทย ผู้ใดทำลายป่าผู้นั้นเห็นศัตรูกับคนทำลายความมั่นคงของประเทศไทย' ข้าพเจ้าประกอบอาชีพตามนโยบายของรัฐบาลทุกประการตลอดมา แต่ก็คิดที่จะเป็นห่วงใยต่อประเทศชาติบ้านเมืองอันเป็นที่รักยิ่งไม่ได้ ข้าพเจ้าคิดแล้วคิดว่า จะทำอย่างไรจึงจะช่วยเหลือประเทศชาติได้ และเพื่มิให้คำขวัญของรัฐบาลหรือนโยบายของรัฐบาลเป็น 'หม้อ' ไป ฉะนั้นข้าพเจ้าได้ขานพบข่าว ในหน้าหนังสือพิมพ์ทราบว่า สำนักงานหน่วยปราบพิเศษได้ทำการจับกุมการลักลอบตัดฟันไม้ในป่า...เป็นจำนวนมาก เป็นการล้างอาชญากรรมครั้งใหญ่ด้วย จึงทำให้อดคิดถึงประเด็นการที่ข้าพเจ้าได้พบเห็นมาไม่ได้ ประกอบกับข้าพเจ้ามีความเกลียดชังผู้มอทธิพลทั้งหลาย ซึ่งทำความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนและประเทศชาติเป็นอย่างมาก เมื่อสำนักงานหน่วยปราบพิเศษมีหน้าที่เกี่ยวกับการปราบปรามผู้ทำลายป่าไม้ได้เช่นนี้ โดยไม่ต้องเกรงกลัวอิทธิพลและเป็นการทำงานอย่างจริงจัง ข้าพเจ้ารู้สึกยินดีเป็นอย่างยิ่ง แต่ข้าพเจ้าเห็นว่า ยังมีอิทธิพลหนุนหลังอยู่อีกไม่ถาวรทำลายป่าโดยเฉพาะไม้สัก ซึ่งนับว่าเป็นไม้ที่สำคัญมาก เพราะว่าจะใช้ประโยชน์ได้ต้นหนึ่ง ๆ ต้องรอเวลาเป็นร้อย ๆ ปี อิทธิพลดังกล่าวยังไม่มียุติปราบปรามลงได้ โดยมีการลักลอบตัดฟันไม้สักอย่างมหาศาลทั้งได้ในป่าห้วยผา อำเภอเมืองมณฑลยโสธร จังหวัดยโสธร คิดเป็นไม้สักท่อนที่ขายได้ในท้องตลาดประมาณ 10,000 ท่อน ถ้าคิดเป็นปริมาตรประมาณ 10,000 ลูกบาศก์เมตร ไม้ที่ลักตัดฟันครั้งนี้เป็นไม้สักประมาณร้อยละ 70 ของไม้ที่ลักตัดทั้งหมด ถ้าจะคิดเป็นเงินแล้วประมาณ 20 ล้านบาทเศษ ป่าไม้ที่ถูกทำลายหรือลักตัดฟันนี้เป็นป่าหวงห้ามทั้งสิ้น ทางราชการไม่อนุญาตให้ผู้ใดตัดฟันไม้เป็นอันขาด ในการลักลอบตัดฟันไม้ในป่าหวงห้ามนี้ ผู้มอทธิพลได้กระทำมาเป็นเวลานานแล้ว โดยใช้วิธีเฉื่อยแปรรูปในป่าลึกแล้วนำออกมาขายบ้าง และลักลอบชักลากเป็นท่อนซุงมาขายให้แก่ผู้รับซื้อหรือโรงเลื่อยต่าง ๆ บ้าง จึงขอให้ทางราชการปราบปรามโดยเด็ดขาดยกมจะเป็นตัวอย่างอันดี และเพื่อให้เป็นการหวาดกลัวและเขตหลาบแก่ผู้คิดจะทำการลักลอบตัดฟันไม้อีกในอนาคตด้วย ใน

เรื่องนี้ เนื่องจากผู้ถูกลดระดับตำแหน่งไม่เป็นผู้มีอิทธิพลกว้างขวางมาก ราชวงศ์จึงไม่กล้าเอ่ยปากฟ้องร้องเพราะเกรงกลัวยุทธิพล ถ้าหากทางราชการได้ให้ความคุ้มครองเป็นอย่างดี ข้าพเจ้ายินดีให้ความร่วมมือช่วยเหลือกับทางราชการทุกประการ ถ้าหากทางราชการต้องการทราบรายละเอียดมากยิ่งขึ้นขอได้โปรดติดต่อกับข้าพเจ้าได้ตามที่อยู่ที่ได้แจ้งมาพร้อมนี้ด้วยแล้ว...”

การสืบสวน

เมื่อสำนักงานหน่วยปราบพิเศษได้รับหนังสือร้องเรียนจาก “พลเมืองดี” ดังกล่าวแล้ว พิจารณาตามคำร้องเรียนเห็นว่า ผู้ร้องได้ให้ชื่อ และที่อยู่อย่างแท้จริง และกล้าที่จะให้รายละเอียด ตลอดจนความร่วมมือช่วยเหลือแก่ทางราชการ ย่อมเป็นประโยชน์แก่ทางราชการมาก แต่เพื่อให้ได้ชื่อที่แท้จริงและข้อมูลในเรื่องนี้อย่างละเอียด เพื่อประกอบการพิจารณาดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดต่อไป จึงจำเป็นต้องทำการสืบสวนให้ได้ชื่อที่แท้จริงเสียก่อน เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดอย่างกว้างขวางในการสืบสวนเกี่ยวกับเรื่องนี้ จึงขออำนาจของ ร.ต.อ. สุทธิ ทองนิยม เจ้าหน้าที่สำนักงานหน่วยปราบพิเศษ ผู้ได้รับคำสั่งให้ทำการสืบสวนบางตอน มาเสนอตั้งต่อไปนี้ :

วันที่ 20 มกราคม ข้าพเจ้าได้เข้าพบท่านผู้อำนวยการสำนักงาน ท่านมีบัญชาสั่งว่า “...ผมอยากให้คุณสืบสวนรายละเอียดและชื่อที่แท้จริงเกี่ยวกับการถูกลดระดับตำแหน่งในป่า อ่า เกอไม้งาม จังหวัดเวียงแก้ว ตามที่ได้มีผู้ร้องเรียนมา การสืบสวนเรื่องนี้ต้องทำเป็นความลับที่สุด และต้องรับดำเนินการโดยด่วน ในการสืบสวนเรื่องนี้ให้คุณติดต่อร่วมมือสืบสวนกับ ‘หัวหน้าหน่วยปราบพิเศษภูมิภาค’ ด้วย ตลอดจนยานพาหนะที่จำเป็นก็ให้เอาที่นั่น คุณต้องไปพบกับผู้ร้องเรียนก่อน รับรองกับเขาว่า ทางราชการจะปกปิดเรื่องและชื่อของเขาไว้เป็นความลับ และทางราชการจะให้ความคุ้มครองความปลอดภัยอย่างดีที่สุด ขอให้เขาร่วมมือช่วยเหลือต่อทางราชการด้วย ให้คุณรับดำเนินการได้ตั้งแต่พรุ่งนี้ ได้ผลอย่างไรให้รายงานให้ทราบภายใน 10 วัน คุณถือหนังสือลับ--เฉพาะนี้ไปให้หัวหน้าหน่วยปราบพิเศษภูมิภาคด้วย คุณอ่านหนังสือร้องเรียนนี้ให้ทราบรายละเอียดเสียด้วย เพื่อสะดวกในการติดต่อขอชื่อ ที่อยู่ของผู้ร้องเรียนไว้ด้วย...”

วันที่ 21 มกราคม เดินทางไปพบหัวหน้าหน่วยปราบพิเศษภูมิภาค ถึงในวันรุ่งขึ้นได้
ปรึกษาหารือกับหัวหน้าหน่วยปราบพิเศษภูมิภาคเกี่ยวกับเรื่องการสืบสวนว่า ควรจะดำเนินการ
สืบสวนในประเด็นสำคัญอย่างไรบ้าง ได้ตกลงกันทำการสืบสวนในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ควรสืบสวนหาบ้านผู้ร้องเรียนให้พบ เพื่อจะแจ้งให้เขาทราบตามที่ท่านผู้อำนวยการ
การดำเนินงานมีบัญชา และเพื่อขอความช่วยเหลือจากเขาในกรณีการสืบสวนของเราด้วย
2. ควรทำการสืบสวนให้ทราบว่า บริเวณป่าที่มีการลักลอบตัดฟันไม้ในมณฑลเขต
เหนือที่ประมาณเท่าใด และเป็นป่าหวงห้ามหรือไม่
3. จำนวนไม้ที่มีการลักลอบตัดฟันมีประมาณเท่าใด
4. สืบสวนหาตัวผู้มีอิทธิพลหนุนหลังในการลักลอบตัดฟัน ไม้รายนั้นว่าเป็นใครบ้างมี
อาชีพและประวัติเป็นอย่างไร
5. สืบสวนให้ทราบข้อเท็จจริงถึงวิธีการทำการลักลอบตัดฟันไม้ ตลอดจนถึงการ
จำหน่ายไม้ที่ลักลอบตัดฟันด้วย
6. สืบสวนให้ทราบถึงกรณีแวดล้อมอื่น ๆ ที่ปรากฏว่าเกี่ยวข้องกับ การลักลอบ
ตัดฟันไม้รายนี้

วันที่ 23 มกราคม ข้าพเจ้ากับหัวหน้าหน่วยปราบพิเศษภูมิภาคเดินทางถึงจังหวัดเวียง
แก้ว สืบสวนหาที่อยู่ของผู้ร้องเรียนไม่ยากนัก ปรากฏว่าชื่อและที่อยู่ตรงกับที่ระบุไว้ในหนังสือ
ผู้ร้องเรียน หลังจากที่เราได้ชี้แจงให้เขาเข้าใจเกี่ยวกับทางราชการขอความร่วมมือจากเขา
และจะให้ความคุ้มครองความปลอดภัยทุกประการ ผู้ร้องได้แจ้งว่า ไม้ที่ลักลอบตัดฟันนั้นมียู
ทั่วไปในป่าห้วยผา อำเภอเมืองมณฑลส่วนมากเป็นไม้สัก ได้ตัดฟันเป็นท่อนซุง (หมอน) ซัก
ตากมารวมไว้ตามที่ใด ๆ หนระหว่างหมู่บ้านต่อหมู่บ้านก็มี และที่ยังไม่ได้ซักตากมารวมหมอน
กระจัดกระจายกันอยู่ในป่าทั่วไปก็มี การลักลอบตัดฟันไม้มี "พ่อเลี้ยง" (คำชาวบ้านเรียก
บุคคลที่มีเงินเป็นนายทุนหรือนายจ้างทั่วไป) หนุนหลังหรืออยู่เบื้องหลังหลายคน เช่น พ่อเลี้ยง
พวง พ่อเลี้ยงป่า พ่อเลี้ยงมานพ (เจ้าของโรงเลื่อย) พวกพ่อเลี้ยงเหล่านี้ แบ่งเขตการ
ลักลอบตัดฟันไม้กันเองคนละแห่งตามหมู่บ้านต่าง ๆ เราจึงสนใจมากเกี่ยวกับว่า ทำอย่างไร
เราจึงจะทราบจำนวนไม้ที่ลักลอบตัดฟัน และจะเอาหลักฐานต่าง ๆ ประกอบการรายงานการสืบ

ล้อนได้ยังไง ทำอย่างไรจึงจะปกปิดไม่ให้พวกเจ้าของไม้ (พ่อแดง) ที่ถูกลอบตัดฟันไม้
ทราบว่า มีคนมาทำการลับล้อนเกี่ยวกับเรื่องนี้ เพราะถ้าเขารู้เรื่องย่อมหมายถึงความไม่ปลอดภัย
ภัยของเราด้วย ถ้าเราจะไปล้อนโดยการสอบถามจากปากคำพวกชาวบ้านก็คงไม่ได้ผล เพราะ
ชาวบ้านต่างก็เกรงกลัวอิทธิพลพวกพ่อแดง หรือมีคณะนักมโหรีชันทได้รับจากพ่อแดงเหล่า
นี้ด้วย ย่อมไม่กล้าบอกความจริง หรือบางทีอาจจะไปบอกให้พวกพ่อแดงที่มีประโยชน์ร่วม
กันทราบเรื่องก็ยิ่งจะแตกหักกันใหญ่ ครั้นเราจะไปขอความช่วยเหลือร่วมมือจากเจ้าหน้าที่
หรือก็ได้รับคำคัดค้านจากผู้ร้องเรียนว่า เรื่องก็ยิ่งจะไปกันใหญ่ เพราะข้าราชการบางคนแฉ
นผู้ร้องเรียนบอกว่า ล้อนมากเป็นพรรคพวกได้อยู่ด้วยกันมีประโยชน์ร่วมกันกับพวกพ่อแดงด้วย
ถึงอย่างไรเขาก็คงไม่ยอมบอกความจริงและให้ความร่วมมือเป็นอันขาด ถ้าฉันให้ความร่วมมือ
เป็นต้องตายหรือมีคณะนักบริหารราชการอยู่ที่นี่ไม่ได้ออกไป

วันที่ 25 มกราคม หัวหน้าหน่วยปราบพิเศษภูมิภาคได้บอกว่า เราต้องเริ่มออก
สำรวจดูไม้ที่คนถูกลอบตัดฟันรายนี้ในวันนี้ เราใช้เวลาสัก 2-3 วัน เป็นโอกาสดีของเรา
เพราะมีคณะนายแพทย์ไทยและต่างประเทศจากโรงพยาบาลศิริราชและกรมอนามัย จะเดินออก
สำรวจวางโครงการวิจัยโรคคอกพอก (โรคขาดไอโอดีนชนิดหนึ่ง ลักษณะโป่งโตผิวหนัง
บริเวณคอ ไตชื้นเรื่อยๆ) ตามหมู่บ้านต่างๆ ในเขตท้องที่อำเภอเมืองม้ง ตรงกับจุดทำงาน
ของเราพอดี ได้ติดต่อกับคณะนายแพทย์แล้ว ขอให้เราผสมเดินทางไปด้วย 2 คน เรามีรถ
จักรยานของเราอยู่แล้วคงไม่เดือดร้อนเขา คณะนายแพทย์ยินดีให้ความร่วมมือ เพื่อหวังประโยชน์
ต่อทางราชการ เพื่อเป็นการปกปิดเรื่องการล้อนของเราด้วย เมื่อเขาหยุดทำงานในหมู่
บ้านใด ตำบลใด เราอาจจะหยุดกับเขา บางครั้งเราก็เดินทางไปล่วงหน้าเพื่อทำงานของเรา
ในบริเวณใกล้เคียงนั้นก็ได้ ผมได้ติดต่อกับผู้ร้องแล้วเขาบอกว่า ไม่พร้อมหมอนไม้พร้อมประ
ปรายตามระยะทางระหว่างหมู่บ้านต่างๆ เขาพอจะรู้ที่อยู่บ้างล้อนมากไม่ไกลจากถนนเท่าใดนัก
ให้คุณเตรียมกล้องถ่ายรูปพร้อมฟิล์มเพื่อถ่ายรูปไม้ที่ถูกลอบตัดฟันไปด้วย จะได้ประกอบกับ
รายงานผลการล้อนของเรา ตกลงเป็นอันว่าพวกเรากลายเป็นคณะนายแพทย์ที่ทำการสำรวจ
วางโครงการวิจัยโรคคอกพอกไปชั่วขณะหนึ่ง เพื่อผลอีกด้านหนึ่งของการปฏิบัติงาน

วันที่ 26 มกราคม คณะพวกเราได้เดินทางจากจังหวัดเชียงใหม่ไปตามถนนใหญ่แยก

จากถนนใหญ่ตรงหลักกิโลเมตรที่ 41 เข้าไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ เป็นหมู่บ้านเด็กบ้างใหญ่บ้าง
 ถาคิดเฉลี่ยแล้วหมู่บ้านหนึ่ง ๆ มีประมาณ 80-100 หลังคาเรือน ชาวบ้านทุกคนแม่แต่คนงาน
 ที่ไปกับคณะพวกเรานั้น ไม่มีใครแสดงความรังเกียจพวกเราทั้งดั่งเคย นอกจากเข้าใจว่าเป็น
 นายแพทย์และทุกครั้งที่เขาพูดคุยกับพวกเราเขาก็ใช้คำแทนชื่อของพวกเราทั้งดั่งว่า "คุณ
 หมอ" จึงทำให้เบาใจในการดำเนินงานการสืบสวนของพวกเรามาก บ้านเรือนปลูกด้วยไม้
 ลักเป็นส่วนใหญ่ หลังเด็กบ้างใหญ่บ้าง แต่ส่วนใหญ่เห็นมีเส้าบ้านต้นใหญ่ ๆ กันแทบทั้งสิ้น
 เห็นมีบ้านที่ปลูกใหม่ ๆ ก็มี เส้าบ้านใช้ไม้ลักเป็นท่อนซุงทงตนเพียงดอกเบ็ดดอกออกเท่านั้นไม่
 ได้เลยแต่อย่างใด ขนาดโตวัดโดยรอบประมาณ 2 เมตรกว่าก็มี เราได้ถามคนงานที่คณะ
 นายแพทย์จ้างไปด้วย ซึ่งเป็นชาวบ้านตะแวนนั้น ได้ความว่า บ้านแถบนี้ปลูกบ้านด้วยเส้าอย่าง
 นี้เกือบทั้งหมดไม่ว่าหมู่บ้านใด เป็นท่อนซุงโต ๆ ดอกเบ็ดดอกออกเท่านั้น ชาวบ้านแถบนี้
 การขายบ้านเรือนเก่านั้นบ่อย บางบ้านปลูกเสร็จใหม่ ๆ ถ้ามีคนมาซื้อก็ขายไป ส่วนมากเป็น
 คนทางกรุงเทพฯมาซื้อ ชาวบ้านก็ขายไป เพราะเส้าบ้านถ้าเลยแปรรูปออก บ้านเก่านั้นหลัง
 จะได้บ้านใหม่อีก 2 หลังก็มี แม้แต่เส้าบ้านที่ทำด้วยไม้ลัก มีการขายกันเหมือนกัน พวกเรา
 เคยได้ยินแต่เขาพูดกันว่าทางภาคนี้การขายบ้านเรือนเก่านั้นมาก ได้รู้ถึงความจริงนั่นเอง
 อาชีพของชาวบ้านส่วนมากทำนา ทำไร่ถั่วเหลือง และไร่ถั่วลิสงกันเป็นหย่อม ๆ ไม่ค่อยเป็น
 ตำบลต้นสัก ขณะที่เรากำลังนั่งรถล่องหน้าคณะนายแพทย์ไปเพื่อดูกองไม้ทรวนหมอนไม้
 เห็นมีชาวบ้านกำลังตัดฟัน ไม้อยู่ข้างทางเป็นระยะเพื่อทำไร่ถั่วเหลือง ผู้ร้องใต้กระซิบบอก
 ชาวเราว่า ชาวบ้านแถบนี้แหละครับส่วนมากเป็นลูกมือพวกพ่อเลี้ยงในการลักลอบตัดฟันไม้
 ฤดูแล้งไม่ค่อยมีงานทำ พวกพ่อเลี้ยงต่าง ๆ ก็มาจ้างให้ตัดฟันไม้ โดยให้ค่าจ้างวันละ 5-10
 บาท ตักว่าเขาจะอยู่เฉย ๆ เมื่อตัดฟันเป็นท่อนเสร็จแล้ว การชักลากเป็นหน้าที่ของพวก
 พ่อเลี้ยงเอง บางคนก็มีช่างเอง บางคนก็จ้างช่างหรือรถยนต์คนอื่นมาชักลาก เพื่อขายให้แก่
 ผู้มาซื้อและขายให้แก่โรงเลื่อยต่าง ๆ ระหว่างการเดินทางไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ เห็นมีรถยนต์
 บรรทุกไม้ผ่านคณะพวกเราไปหลายคัน ไม่ทราบว่าเป็นไม้ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ ดังเกิด
 เห็นบรรทุกไม้ลักเป็นส่วนมาก สอบถามจากชาวบ้านที่มาตรวจโรคคอกขอกและคนงานที่ทรวน
 เดินทางไปด้วย ก็ได้ความตรงกันว่า มีทั้งรถยนต์บรรทุกไม้ขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

และรถยนต์บรรทุกไม้ของพ่อเตยต่าง ๆ หรือของโรงเลื่อยก็มี เราได้ถ่ายรูปไว้ด้วย
ระหว่างเดินทางเราได้พบไม้ที่ตัดฟันตามข้างทาง ตามไหล่เขาซึ่งไฟป่าไหม้โผล่เตียนทำให้มอง
เห็นไม้ที่ถูกตัดฟันแดงทงกระจัดกระจายกันอยู่ทั่วไป เราได้พบไม้ที่กองรวมหมอนไว้ข้างทาง
๒ กอง มีประมาณกองละ ๓๐-๔๐ ท่อน ใกล้กับทางเข้าหมู่บ้านนาตงในระหว่างทางที่เราไป
ยังบ้านแวงนั้น ผู้ซึ่งได้พาเราไปดูกองไม้ที่รวมหมอนไว้ ๓ กอง กองหนึ่ง ๆ ประมาณ ๕๐-๖๐
ท่อน เป็นไม้สักทงสั้น ตรวจดูทุกกองไม่เห็นมีรอยตัดตราของเจ้าหน้าที่เลย เพียงอักษรเขียน
ด้วยดีแดงที่ปลายท่อนซึ่งเป็นตัว พ. และบางท่อนก็มีเลขดีแดงเขียนไว้แทนตัวหนังสือ ผู้ซึ่งได้
บอกเราว่าตัวหนังสือที่เขียนไว้นี้จะเขียนของพ่อเตยของเรา ที่อยู่บ้านนาตงก็ได้ พวกเราก็ได้
ถ่ายรูปกองไม้ไว้

ขณะที่คณะพวกเราได้พักผ่อนค้างคืนที่บ้านแวงนั้น ตอนกลางคืนได้คุยกับชาวบ้าน
ที่มาล้อมวงคุยกับคณะพวกเราประมาณ ๑๐ กว่าคน ส่วนมากเป็นผู้สูงอายุหรือกลางคน ได้คุย
กันถึงเรื่องทุกซดู่ ตลอดจนอาชีพต่าง ๆ ว่า นอกจากอาชีพการทำนา ทำไร่ถั่ว แล้วยังมีการ
ทำไร่ยาสูบ ระหว่างที่คุยกันถึงเรื่องต่าง ๆ อยู่นั้น พวกเราได้คุยถึงเรื่องอาชีพการทำป่าไม้
โดยเฉพาะไม้สัก ชาวบ้านเหล่านี้ได้บอกว่า อาชีพทำไม้ต้องใช้ทุนมาก และป่าแวงนี้เป็นป่า
หวงห้ามด้วย จึงทำไม่ได้ นอกจากจะมีอิทธิพลเท่านั้นจึงจะทำได้ ถึงแม้จะทำได้ก็คงสู้อิทธิพล
ของพ่อเตยของเรา จนต่อมา คนบ้านนาตงไม่ไหว เพราะเขามีอิทธิพลมาก มีเงินมาก มีข้าง
ตง ๕-๖ เขอก แล้วยังมีรถยนต์บรรทุกอีกด้วย พวกเราได้ถามชาวบ้านว่า ไม้ที่เราได้เห็นตาม
ระยะทาง ตามไหล่เขาที่ผ่านมา คงเป็นไม้ของทางราชการ เห็นมีมากมายเหลือเกิน ชาวบ้าน
คนหนึ่งพูดว่า ของทางราชการจะเห็นอยู่ตามริมถนนที่รอยตัดตราไว้ ส่วนที่อยู่ลึกเข้าไปจาก
ริมถนนเป็นของพ่อเตยของเรา จนต่อมา ทงนั้น ไม้แวงบ้านแวง บ้านนาตง บ้านเวียง เหล่านี้
เป็นของพ่อเตยของเราบ้านนาตงทั้งสิ้น เขามีอิทธิพลในทางราชการด้วยเขาจึงทำได้ และชาว
บ้านยังบอกด้วยว่า บางคนเคยรับจ้างพ่อเตยของเราตัดฟันไม้ก็มี พ่อเตยของเราเป็นบุคคลใจคอ
กว้างขวางมีคนรักมาก อาชีพประจำคือทำไร่ยาสูบและรับซื้อไม้ยาสูบเพื่อขายต่อให้แก่โรงงาน
บ่มใบยา พวกเราได้ถามถึงการขายไม้ที่ตัดฟันแดงก็ได้รับคำตอบว่า บางครั้งพ่อเตยของเรา
จ้างคนเลื่อยแปรรูปไม้บ้าง แล้วยังเอารถบรรทุกเข้าไปชอยอีกครึ่งหนึ่งที่โรงเลื่อย หรือไม้ก็ขาย
เป็นท่อนให้แก่โรงเลื่อยในเมือง เป็นต้น

วันที่ 27 มกราคม คณะพวกเราได้เดินทางต่อไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ ดึกเข้าไปอีกห่างจากถนนใหญ่ ประมาณ 10 กิโลเมตร ระหว่างที่เดินทางผ่านเป็นป่าไม้ดกเตี้ย ๆ หนออยู่ทั่วไปแทบจะไม่มีไม้ใหญ่เลย เห็นมีแต่ต้นเล็ก ๆ นาน ๆ จะมีต้นใหญ่พอให้เป็นประโยชน์ ทำเสียบ้านได้จนประปรายไม่มากนัก เห็นท่อนซุงอยู่ทั่วไปตามไหล่เขาในป่า มีช่างกำลังลากซุงหลายเชือก และกำลังเขาไม้ซุงจนรถยนต์บรรทุกก็มี สอบถามจากคนงานและชาวบ้านที่อยู่ตามหมู่บ้านนั้นได้ความว่า เป็นช่างของพ่อเตียงป่า ผู้ร้องได้พาเราไปดูไม้ที่ตัดฟันซุงลากมารวมหมอนไว้ใกล้ทางจะเข้าหมู่บ้านทุ่ง รวมทั้งหมด 3 กอง เป็นไม้ดกทั้งต้น แต่ละกองประมาณ 100-150 ท่อน เราได้ตรวจดูแล้วไม่มีรอยตัดตราของเจ้าหน้าที่แต่ประการใด พวกเราก็ได้ถ่ายรูปเอาไว้เช่นเคย

ขณะที่พวกเราได้พักผ่อนค้างคืนอยู่ที่บ้านทุ่งนี้ ได้พบกับผู้ใหญ่บ้านมีชาวบ้านมาคุยถามข่าวคราวกันมาก พวกเราก็ได้ถามข่าวคราวความทุกข์สุข ตลอดจนการประกอบอาชีพของชาวบ้านด้วย พวกเราก็ได้รับคำตอบเช่นเดียวกับชาวบ้านแวงได้เจ้าพฤติการณ์ให้ฟัง หลังจากที่ได้พูดคุยกันถึงเรื่องอื่น ๆ แล้ว ก็ได้ถามกันถึงเรื่องการประกอบอาชีพการทำป่าไม้ รู้สึกว่าชาวบ้านที่พูดคุยกันอยู่นั้นหยุดพูดคุยกันชั่วขณะหนึ่ง หันมองดูหน้ากันและกันคล้าย ๆ แสดงความสงสัยอะไรสักอย่างหนึ่ง แต่ก็ได้มีผู้ใหญ่อินทร์ ซึ่งเป็นเจ้าของบ้านที่เราพักพูดขึ้นมา เรืองนพุดยากและลำบากด้วย พดไปก็ไม่ได้เคยจะเป็นภัย ทำให้พวกเราต้องรับรองกันอย่างแข็งขันว่า คณะพวกเราเป็นนายแพทย์ที่งั้นไม่เกี่ยวอะไรกับบ้านเมือง ทถามก็เพื่อจะให้รู้ความนั้นเป็นมาอย่างไร เพื่อประดับความรู้เท่านั้น เห็นไม้ดกตัดแล้วจำนวนมาก คงจะมีการเปิดสัมปทานให้ตัดได้ ผู้ใหญ่อินทร์พูดว่าป่าห้วยผาทั้งป่าเป็นป่าหวงห้ามทั้งหมด ที่เขาตัดกันได้มกก็ไม่รู้จะทำอย่างไร ทางบ้านเมืองก็เห็นเลย ๆ ส่วนมากก็ลักลอบตัดกันงั้นน เป็นไม้ของพ่อเตียงป่า สัมปทานมาก คนในเวียง (จังหวัด) ไน้ มาจ้างคนละแวกบ้านทุ่ง หนึ่งคนคือ ดั่งไทร บ้านนา นตัดใจเมื่อหลายปีมาแล้ว นาน ๆ เขาจะมาชนไปสักครั้ง ขณะนี้กำลังมาชนเขาไปดูเหมือนได้ 2-3 วันแล้ว แต่ได้ข่าวว่าพ่อเตียงป่าขาดทุนหมดเนื้อหมดตัวไปแล้ว เห็นมีหน้าใหม่ ๆ มาจัดการ พวกเราก็กถามว่า พ่อเตียงป่าเขามีอาชีพอะไรแล้วเดี๋ยวนี้ ชาวบ้านอีกคนหนึ่งบอกว่า เขาวิ่งรถเมล์ประจำทาง ดูเหมือนมีรถอยู่ 2-3 คัน เขาให้ลูกชายของเขาเป็นคนจัดการเรื่อง

ไม้แทน พวกเราจึงแกดงหันไปพูดเกี่ยวกับโรคคอพอก ซึ่งคณะพวกเราได้มาทำการวิจัยเพื่อหาทางป้องกันและรักษาเพื่อเป็นทางกวดเบ็ดตนเอง

วันที่ 28 มกราคม คณะพวกเราเดินทางออกจากบ้านทุ่งมาตามถนนใหญ่ ผ่านตลาดอำเภอไม้งาม และเห็นมีท่าทำการป่าไม้แควงตั้งอยู่ห่างจากอำเภอประมาณ ๒ กิโลเมตร ถึงหมู่บ้านห้วยปุดตรงหลักกิโลเมตรที่ 70 คณะนายแพทย์ได้ตรวจโรคชาวบ้านชั่วคราว ระหว่างสองฟากถนนเห็นมีกองไม้อยู่มากบ้างน้อยบ้างทั่วไป สอบถามจากชาวบ้านได้ความว่า เป็นไม้ขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้และเป็นไม้ของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ที่ได้จับกุมเอาไว้ คณะพวกเราเดินทางไป แยกจากถนนใหญ่ ตรงหลักกิโลเมตรที่ 74 ไปยังบ้านห้วยแดง ระหว่างทางเราได้พบไม้หลายแห่งที่กองรวมหมอนไว้ แต่ละแห่งมีประมาณ 30 - 40 ท่อน คณะพวกเราได้เดินทางต่อไปยังบ้านวังผา ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่เป็นโรคคอพอกมากที่สุด คณะนายแพทย์จะหยุดพักทำการตรวจวิจัยอยู่ที่นั่นหลายวัน ระหว่างทางเห็นมีช่างลากซุงอยู่ 2-3 เชือก มีไม้ที่ตัดฟันแล้วตามไหล่เขาทั่วไป และที่รวมกองไว้ใกล้ ๆ กับทางที่พวกเราผ่านหลายแห่ง ระหว่างที่คณะพวกเราได้พักค้างคืนที่นั่น เราได้สอบถามจากนายตี มีแดง ครูประจำมาตโรงเรียนบ้านวังผา ได้ความว่า ไม้ดีจนมากเป็นไม้ของพ่อเตียงมานพ เจ้าของโรงเลื่อยแมนมิ่ง ตั้งอยู่ในเมือง ได้ว่าจ้างชาวบ้านห้วยแดง วังผา ทุ่งน้อย บ้านห้วยปุด และบ้านห้วยน้ำคกตัดฟันไว้นานแล้ว พ่อเตียงจ้างช่างนายมาโนช คนบ้านห้วยแดงชักลากที่เห็นข้างทางผ่านมานาน ๆ เขาก็เอารถยนต์บรรทุกไปสักครั้งหนึ่ง แต่ได้ข่าวว่าขณะนั้นแย่งกันมาก โรงเลื่อยขาดทุน เมื่อต้องบิทดพ่อเตียงมานพได้มาแทนแทบทุกวัน แต่ขณะนั้นไม่ค่อยเห็นมา ได้ข่าวว่าไปเปิดโรงเลื่อยใหม่ที่อำเภอนาดำ จังหวัดด่านเหนือ

การปฏิบัติงาน

วันที่ 1 กุมภาพันธ์ หัวหน้าหน่วยปราบพิเศษภูมิภาค และ ร.ต.ช. สุทธิ ทองนิยม ได้เสนอรายงานผลการสืบสวนตามข้อเท็จจริงที่ได้จากการสืบสวนและที่ได้พบเห็นมา พร้อมทั้งรวบรวมหลักฐานรูปถ่ายต่าง ๆ ที่ได้บันทึกภาพไว้เสนอท่านผู้อำนวยการสำนักงานหน่วยปราบพิเศษ นอกจากนี้ทั้งสองยังได้เข้าพบท่านผู้อำนวยการ เจ้าพนักงานต่าง ๆ ที่ได้พบเห็นมา

เพื่อเป็นการชี้แจงเพิ่มเติมรายละเอียดต่อจากที่ได้รายงานในลายลักษณ์อักษร ท่านผู้อำนวยการสำนักงานหน่วยปราบพิเศษ ได้พิจารณาเห็นว่า การสืบค้นได้ข้อเท็จจริงและข้อมูลต่างๆ เป็นความจริงตามที่พลเมืองตรองเรียนมา จึงบันทึกเสนอผู้บังคับบัญชาชั้นสูงเพื่อขอรับบัญชาสั่งการ เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องใหญ่และเกี่ยวข้องกับนโยบาย และเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องไปถึงส่วนราชการต่างๆ ทมหนาที่รับผิดชอบโดยตรงด้วย สำนักงานหน่วยปราบพิเศษได้รับบัญชาสั่งให้ดำเนินการปราบปรามและตรวจยึดไม้ทมิฬผู้ลักลอบตัดฟันรายนี้ได้ โดยให้ร่วมกับกรมป่าไม้ กรมตำรวจ และกรมมหาดไทย และให้รายงานผลการดำเนินการให้ทราบทุกระยะด้วย

สำนักงานหน่วยปราบพิเศษ ได้มีคำสั่งให้หน่วยปราบพิเศษส่วนภูมิภาค และเจ้าหน้าที่หน่วยปราบพิเศษส่วนกลางรวมทั้งสิ้นประมาณ 20 คน เดินทางไปปฏิบัติงานปราบปรามและตรวจยึดไม้ในป่าห้วยผา อำเภอแม่งาม จังหวัดเชียงใหม่ โดยให้ปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ตำรวจป่าไม้ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองและตำรวจท้องที่ สำนักงานหน่วยปราบพิเศษได้สั่งการโดยตรงไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องดังกล่าวแล้ว ให้เจ้าหน้าที่หน่วยปราบพิเศษที่ได้รับคำสั่งเดินทางพร้อมที่จะปฏิบัติงานได้ถึงจังหวัดเชียงใหม่ ในวันที่ 15-16 กุมภาพันธ์ เพื่อทราบถึงการปฏิบัติงานและเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานในการปราบปรามและตรวจยึดไม้โดยชัดเจนและกว้างขวาง จึงขอ นำรายละเอียดบันทึกบางตอนของ ร.ต.อ. สุทธิ ทองนิยม เจ้าหน้าที่หน่วยปราบพิเศษจากส่วนกลางผู้หนึ่งที่ได้รับคำสั่งให้ปฏิบัติงานในการปราบปรามและตรวจยึดไม้ในป่าคราวนี้ ดังนี้ :

วันที่ 17 กุมภาพันธ์ หัวหน้ากองตรวจสอด สำนักงานหน่วยปราบพิเศษ ได้เรียกประชุมพวกเราเจ้าหน้าที่หน่วยปราบพิเศษทั้งหมดที่ได้รับคำสั่งให้ปฏิบัติงาน เพื่อแจ้งให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของสำนักงาน การดำเนินการ และหลักการทั่วไปในการตรวจยึดไม้ครั้งนี้ ดังนี้

1. ขอบเขตของการปฏิบัติงานปราบปรามและตรวจยึดไม้ คือบริเวณป่าห้วยผา อำเภอแม่งาม จังหวัดเชียงใหม่ โดยจะมีผู้นำทางเพื่อทำการตรวจยึดไม้

2. ทางราชการต้องการทราบถึงจำนวนไม้ทมิฬการลักลอบตัดฟันให้ใกล้เคียงกับความจริงที่สุด โดยให้ทำบัญชีไม้ที่พบและได้ตรวจยึดไว้ เพื่อทราบถึงความเสียหายและเป็นแนวทางประกอบการพิจารณาหาทางป้องกันและปราบปรามต่อไป

3. ในการปราบปรามและตรวจยึดไม้ผิดกฎหมายให้เจ้าหน้าที่เดินสำรวจตรวจยึดไปตามบริเวณป่า โดยมีผู้นำทาง สำหรับเจ้าหน้าที่ทำการสำรวจตรวจยึดนั้น แบ่งออกเป็นฝ่ายๆ โดยแต่ละฝ่ายให้มอบเจ้าหน้าที่ฝ่ายสำนักงานหน่วยปราบพิเศษ เจ้าหน้าที่ฝ่ายป่าไม้ เจ้าหน้าที่ฝ่ายตำรวจป่าไม้ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายตำรวจท้องที่

4. สำนักงานหน่วยปราบพิเศษเป็นแหล่งกลางและเป็นเจ้าของเรื่อง การรายงานผลการดำเนินงานให้รายงานเป็นระยะต่อสำนักงานหน่วยปราบพิเศษ และในการปราบปรามและตรวจยึดไม้ผิดกฎหมายได้มีผู้ว่าราชการจังหวัดเวียงแก้วเป็นผู้อำนวยความสะดวกการปราบปราม ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

เมื่อหัวหน้ากองตรวจยึด ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรงของเจ้าหน้าที่หน่วยปราบพิเศษ ได้แจ้งให้ทราบถึงวัตถุประสงค์และหลักการดำเนินงานทั่วไปแล้ว ได้กำหนดหัวข้อในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่หน่วยปราบพิเศษประจำสายปราบปรามแจกจ่ายให้ทุกคน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. เมื่อพบไม้แล้วให้นับจำนวนและวัด ปรอทบตรายึดแล้วทำบัญชีจำนวนไม้ได้ โดยให้ทางฝ่ายป่าไม้หรือทางบ้านเมืองจัดให้มีผู้เฝ้ารักษาไม้ไว้

2. บัญชีจำนวนไม้ที่ตรวจยึดแล้ว ควรจะลงนามไว้ทุกฝ่าย แต่อย่างน้อยต้องมีเจ้าหน้าที่ของสำนักงานหน่วยปราบพิเศษ กับเจ้าหน้าที่ฝ่ายป่าไม้ได้ลงนามทุกครั้ง

3. ไม้ที่จะตรวจยึดต้องเป็นไม้เก่าที่ตัดฟันไว้นานไม่น้อยกว่าหนึ่งปี ให้มีรายละเอียดดังนี้ แยกเป็นไม้สัก และไม้กระยาเลย แยกเป็นไม้ต่ำกว่าขนาดกับไม้ในขนาด (ไม้ในขนาดมีปริมาตร .30 ม³ ขึ้นไป) ส่วนไม้ที่มีลักษณะตัดใหม่ ให้ทำบัญชีไว้ต่างหาก ถ้ามีปัญหาว่าเป็นไม้เก่าหรือใหม่ ต้องอาศัยความเห็นข้างมากของเจ้าหน้าที่ ควรทำบัญชีและหมายเหตุไว้

4. ดูการวัดขนาดของไม้ว่าเป็นไปโดยถูกต้องหรือไม่ คืออย่าให้วัดไม้ในขนาดให้เป็นไม้ต่ำกว่าขนาด จะทำให้จำนวนไม้ในขนาดลดน้อยไปจากความจริง และจะทำให้ราคาขายไม้ของกลางซึ่งเป็นรายได้ของรัฐน้อยไป

5. ไม้ที่มีส่วนเสียหายหรือผุอยู่บ้างแต่ส่วนใหญ่ยังมีสภาพเป็นไม้ดี ถ้าส่วนดียังเหลืออยู่ได้ขนาดก็ควรถือเป็นไม้ในขนาด

6. ไม้ที่โคนไว้แล้วทงต้นยังไม่ได้ตัดยอด ให้ถือเป็นไม้เพียงหนึ่งท่อน ส่วนที่ตัดเป็นท่อนอยู่แล้ว แต่ละท่อนให้นับเป็นหนึ่งท่อน
7. ไม้ต่ำกว่าขนาดเพียงเล็กน้อย เช่นปริมาตรเพียง .29 ม³ อนุโลมให้เป็นไม้ในขนาดได้
8. ทางสำนักงานหน่วยปราบพิเศษจะต้องมีสำเนาบัญชีจำนวนไม้ไว้เป็นหลักฐานด้วย
9. ไม้ที่แผนที่ตั้งเขตแสดงบริเวณที่พบไม้ทุกแห่งไว้เป็นหลักฐาน

วันที่ 20 กุมภาพันธ์ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของทุกฝ่ายในการปฏิบัติงานได้ประชุมกำหนดรายละเอียดและการปฏิบัติงานบางประการเกี่ยวกับการปราบปรามและตรวจยึดไม้ครั้งนี้ โดยมีผู้ตรวจราชการเป็นประธาน ที่ประชุมได้พิจารณาเกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้

1. การเฝ้ารักษาไม้ของกลางที่ยึดได้ในคราวนี้ ในการสำรวจไม้ในคราวนี้ ไม้จำนวนมากมีอยู่กระจัดกระจายทั่วไป มิใช่เป็นการกองรวมหมอนอยู่เป็นแห่งๆแต่อย่างเดียว ซึ่งปกติหาผู้เฝ้ารักษาไม้ของกลางไม่ค่อยง่ายนัก หรือหาผู้เฝ้ารักษาไม่ได้เลยเท่าที่เคยปฏิบัติมา เพราะผู้เฝ้ารักษาไม้ของกลางยอมผูกพันหรือผูกมัดตามสัญญาจ้างเฝ้ารักษา ถ้าหากไม้ของกลางสูญหายจะต้องชด ใช้ค่าเสียหายให้แก่ทางราชการ ถึงแม้ว่าการหาผู้เฝ้ารักษาไม้ของกลางที่ยึดได้จะยุ่งยากเพียงใดก็ตาม แต่ทางราชการก็หาผู้เฝ้ารักษาได้โดยมอบให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายป่าไม้เป็นผู้ดำเนินการ

ในเรื่องค่าจ้างเฝ้ารักษา ให้มีอัตราลูกบาศก์เมตรละ 10 บาท จนกว่าทางราชการจะรับไม้ไป ส่วนเรื่องค่าปรับ ให้ปรับในราคาไม้ในตลาดท้องถิ่นในเมื่อไม้ที่เฝ้ารักษาสูญหายหรือเสียหาย เว้นแต่เสียหายซึ่งเป็นเหตุสุดวิสัย แบบของสัญญาจ้างเฝ้ารักษาไม้ของกลางให้ใช้แบบของทางราชการ การทำสัญญาให้ถือปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ ซึ่งเรื่องนี้ผู้รับเฝ้ารักษายินดีและตกลงตามความประสงค์ของทางราชการทุกประการ

2. เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์ไม้ที่จะตรวจยึดนั้น ได้แก่ไม้สักและไม้กระยาเลยต่างๆ ที่ได้ตัดฟันลงแล้ว มีลักษณะพอจะเป็นท่อนซุงได้ โดยท่อนหนึ่งต้องมีปริมาตร .30 ม³ ขึ้นไป

ไม้ที่จะตรวจยึดและนับรวมเข้าในบัญชีต้องเป็นไม้ที่ถูกตัดฟันล้มลงแล้ว ไม้ที่ยืนต้นตายหรืออยู่ไม่สมบูรณ์ในบัญชี ไม้ที่ล้มลงแล้วแม้จะเป็นท่อน โคนหรือท่อนปลายที่ถูกตัดฟันทิ้งไว้ในป่า ถ้าเป็นไม้ในขนาดและเป็นสินค้าได้ ให้อยู่ในหลักเกณฑ์ที่ต้องนับรวมด้วย

3. เรื่องกำหนดอัตราค่าจ้างเจ้าหน้าที่และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

ก) ให้จัดเจ้าหน้าที่ออกเป็น 6 สาย คือ

- สายปราบปรามที่ 1 มีอาณาเขตปฏิบัติงานในท้องที่ตำบลน้ำตก อ. ไม้งาม จ. เวียงแก้ว
 สายปราบปรามที่ 2 มีอาณาเขตปฏิบัติงานในท้องที่ตำบลบ้านทุ่ง อ. ไม้งาม จ. เวียงแก้ว
 สายปราบปรามที่ 3 มีอาณาเขตปฏิบัติงานในท้องที่ตำบลไม้งาม อ. ไม้งาม จ. เวียงแก้ว
 สายปราบปรามที่ 4 มีอาณาเขตปฏิบัติงานในท้องที่ตำบลไผ่ต้น อ. ไม้งาม จ. เวียงแก้ว
 สายปราบปรามที่ 5 มีอาณาเขตปฏิบัติงานในท้องที่ตำบลไผ่ต้น ผังเหนือถนนตรงหลัก กม. 54 - 78
 สายปราบปรามที่ 6 มีอาณาเขตปฏิบัติงานในท้องที่ตำบลไผ่ต้น ผังใต้ถนนตรงหลัก กม. 54 - 78

แต่ละสายปราบปรามใหม่เจ้าหน้าที่ลง เจ้าหน้าที่ย้ายสำนักงานหน่วยปราบพิเศษ 1 นายเป็นหัวหน้า เจ้าหน้าที่ป่าไม้ 2 นาย เจ้าหน้าที่ฝ่ายตำรวจภูธรจังหวัด 1 นาย เจ้าหน้าที่ฝ่ายตำรวจป่าไม้ 1 นาย และแต่ละสายใหม่ผู้นำทางอย่างน้อย 1 คน เป็นผู้นำทางสำรวจตรวจยึดไม้ในป่า

ข) ระยะเวลาของการปฏิบัติในคราวนี้ ให้เจ้าหน้าที่ทำงานทุกวันไม่มีวันหยุด ไม่ว่าจะ เป็นวันหยุดราชการหรือไม่ก็ตาม โดยให้ทำงานวันละไม่น้อยกว่า 8 ชั่วโมง ในเวลา 8 ชั่วโมง นี้ให้รวมเวลาเกี่ยวกับการคำนวณเนื้อไม้ และจัดทำบัญชีไม้ของกลางแต่ละวันด้วย

ค) การกำหนดเวลาปฏิบัติงานสำรวจตรวจยึดไม้ ให้กำหนดเวลาที่ดำเนินงานสำรวจตรวจยึดให้ได้ไม้จำนวน 10,000 ท่อน ไม้เพียง 45 วัน นับแต่วันที่เริ่มปฏิบัติงานเป็นต้นไป โดยให้ได้ไม้สักไม่น้อยกว่า 60 เปอร์เซ็นต์

ในการประชุมคราวนี้ ได้มีเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ที่จะออกปฏิบัติงานมีปัญหาข้อข้องใจหลายประการ เช่น เรื่องแผนที่อาณาเขตป่า เพราะถ้าไม่มีแผนที่แสดงอาณาเขตที่แน่นอนแล้ว เจ้าหน้าที่แต่ละฝ่ายก็ไม่ทราบว่าขอบเขตการปฏิบัติงานมีแค่ไหนเพียงใด เรื่องเข็มทิศประกอบ การเดินทางในป่า เพราะว่าเจ้าหน้าที่อาจหลงทางได้ทั้ง ๆ ที่มีผู้นำทาง เรื่องเครื่องใช้ต่าง ๆ เครื่องเวชภัณฑ์ ตลอดจนค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการจ้างคนงาน ที่ประชุมได้พิจารณาข้อเสนอนี้

แต่เพียงเครื่องเวชภัณฑ์ และเรื่องค่าใช้จ่ายในการจ้างคนงาน โดยให้เจ้าหน้าที่ป่าไม้ที่ประจำ
แต่แต่ละรายเป็นเจ้าหน้าที่การเงินในการเบิกจ่ายจากป่าไม้เขต ส่วนเรื่องแผนที่แสดงอาณาเขตป่า
และเข็มทิศไม่สามารถจะจัดหาให้ได้ ก่อนมีประชุมผู้ตรวจราชการได้กล่าวในที่ประชุมสรุปได้
ดังนี้ ให้ทุกฝ่ายร่วมมือกัน ทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติบ้านเมือง ขอให้
เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายอย่าได้กังวลห่วงใยว่า จะถือเอาจำนวนไม้มาพิจารณาความผิด ไม่ต้องห่วง
ว่าจำนวนไม้ที่ถูกยึดมาว่ามากน้อยเพียงใด ขอให้ช่วยกันทำงาน ถ้าหากมีปัญหาเกิดขึ้นและ
ปฏิบัติงานในป่าครั้งนักขอให้ปรึกษาหารือกันทุกฝ่าย และขอมอบอำนาจให้หัวหน้าแต่ละราย
ปราบปรามพิจารณาวินิจฉัยเองว่าสิ่งใดถูกต้องหรือไม่ควรเพียงใด

วันที่ 21 กุมภาพันธ์ ข้าพเจ้าพร้อมกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ประจำสายปราบปรามที่ 6
เดินทางเข้าประจำจุดแรกเพื่อทำการตรวจยึดไม้ในป่า รู้สึกว่าทุกคนยังไม่คุ้นเคยกันเคย การ
พูดคุยกันในระหว่างเดินทางโดยรถยนต์นั้นมีน้อยมาก จุดเริ่มต้นของเราอยู่ห่างจากถนนใหญ่
ประมาณ 8 กิโลเมตร แยกตรงหลักกิโลเมตรที่ 74 พวกเราพบนายม้วน ไม้งาม ผู้นำทางที่ได้
ว่าจ้างไว้ที่บ้านห้วยแดง โชคดีหน่อยที่ได้ผู้นำทางใจอดดีมาก อนุเคราะห์ให้พวกเราพักนอน
ที่บ้านของตนเอง หมู่บ้านนี้เป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ ประมาณ 30 หลังคาเรือน บ้านส่วนใหญ่ปลูก
ด้วยไม้สัก เห็นมีช้างอยู่ ๒ เชือก ทราบว่าเป็นช้างของนายมาโนช ลูกชายของผู้นำทางเอง
คอยรับจ้างชักลากไม้ขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ และผู้ว่าจ้างอื่นด้วย หลังจากการจัดแจง
เรื่องที่พักแล้ว พวกเราก็กวาดจ้างคนงานซึ่งส่วนมากก็เป็นชาวบ้านเอง รู้สึกว่าชาวบ้านไม่ค่อย
เต็มใจจะมาทำงานกับพวกเรานัก ต้องให้ผู้นำทางรับรองว่าทำงานกับพวกเราไม่มีอะไร จึงยิน
ยอมตกลงก็มี แต่ก็ได้ยินพูดกันว่าถ้าพวกเราจับไปแล้ว พวกเขาจะลำบาก เดียวก็โดนเล่นงาน
เอาเท่านั้น ซึ่งทำให้พวกเราแปลกใจมาก

ตอนเย็นหลังจากรับประทานอาหารเสร็จแล้ว พวกเราก็ได้มีโอกาสดูคุยกัน และทำความเข้าใจ
สนิทสนมกันยิ่งขึ้น ได้คุยกันถึงเรื่องการทำงาน ต่างก็คาดคะเนถึงความยากลำบากที่จะต้อง
บุกป่า ปีนเขาลงห้วยในวันพรุ่งนี้ ทุกคนต่างก็ไม่เคยทำงานอย่างหนักมาก่อน จะมีได้เปรียบกว่า
เพื่อนก็คงเป็นเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ๒ คนเท่านั้น ข้าพเจ้าได้ถามถึงการทำงานของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ที่
ร่วมสายเดียวกัน เขาได้เล่าให้ฟังว่า เจ้าหน้าที่ป่าไม้ทั้งสองคนทำงานที่เขตรอบปราบปรามป่าไม้

ที่ 19 ตั้งอยู่ใกล้ ๆ กับอำเภอเมือง ซึ่งเราได้ผ่านมาเมื่อตอนเช้าเอง ที่แขวงปราบปราม
ป่าไม้นมเจ้าหน้าที่ป่าไม้เพียง 3 คน มีชนตร 2 คน เต็มย่น 1 คน ชนตรอกคนหนึ่งประจำ
ค่ายปราบปรามที่ 1 คราวนี้การทำงานในการปราบปรามผู้ลักลอบตัดฟันไม้ในป่า โดยเฉพาะ
ป่าห้วยผาน อยู่ในความรับผิดชอบของเขาด้วย โดยมีอาณาเขตกว้างขวางมาก และก็มีป่าอื่น
ที่อยู่ในความรับผิดชอบมากไปด้วยกัน ปกติเขาก็ได้มีการจับกุมเป็นประจำทุกวัน แต่โดยที่
เจ้าหน้าที่มีเพียง 3 คน และยานพาหนะที่ใช้ก็มีเพียงจักรยานเท่านั้น บางครั้งเห็นกำลังเขาไม่
ชนรถยนต์บรรทุกก็จับไม่ได้ เมื่อเจ้าของรถเห็นกัชนหันหน้าต่อตากัน เพียงทงไม้ไว้ให้
ตัดตราตรวจยึดเท่านั้น บางครั้งรถยนต์บรรทุกไม่ผ่านมาเรียกให้หยุดก็ไม่หยุด เจ้าหน้าที่ก็ไม่รู้
จะทำอย่างไร การทำงานเพียงแต่เดินตรวจไปตามถนนที่พอจะไปได้ ถ้าพบไม้ที่ลักลอบตัดฟัน
ก็ตัดตราตรวจยึดไว้เท่านั้น มีบ่อยครั้งที่ไม้ตัดตราตรวจยึดไว้ที่ถนนรวมหมอนใกล้ถนนใหญ่ก็ถูก
คนร้ายลักลอบเอาไฟเผาเสียหายหมดก็มี เจ้าหน้าที่ 3 คน เดินสำรวจตรวจยึดไม้ในป่าคงทำ
ไม่ไหวแน่ การลักลอบตัดฟันไม้ในป่าจึงมีอยู่เสมอ ฟังแล้วรู้สึกเห็นใจเจ้าหน้าที่ป่าไม้มาก
ทีเดียว การจะให้เจ้าหน้าที่ป่าไม้ 3 คนรับผิดชอบป่าไม้ซึ่งเป็นทรัพยากรของชาติราคานั้นเป็น
ล้าน ๆ บาท โดยมีอาณาเขตกว้างขวางเกินความสามารถที่จะควบคุมตรวจตราได้ทงถึงเป็นการ
ไม่สมควร และยังถ่วงนยอมนจะทนต่อสิ่งขวยขวอนของพวกพ่อเตียงไม้ไหวก็ได้

วันที่ 22 กุมภาพันธ์ พวกเราเริ่มออกทำงานแต่เช้า โดยให้คนงานเตรียมเสบียงอาหาร
ไปพร้อม เพราะต้องทำงานวันละ 8 ชั่วโมงทุกวัน ผู้นำทางได้พาพวกเราเดินสำรวจไปตาม
ลำห้วยต้นแดง ทางทิศตะวันออกของบ้านห้วยแดง ระหว่างการเดินทางไปตามลำห้วยนั้น พบ
ไม้สักทกของไวหลายแห่ง และเป็นท่อนกระจัดกระจายอยู่ก็มี พวกเราก็ตัดตราตรวจยึดและลง
บัญชี พวกเราแยกจากห้วยชนเขาทางฝั่งซ้ายมือ เพื่อเดินสำรวจไม้ที่ลักลอบตัดฟันตามไหล่เขาและ
ต้นเขา บางแห่งไฟป่ายังไม่ไหม้ บำรุงและหนาที่บมาก ต้องให้คนงานถางป่าดงหน้า เพื่อ
นำทางไป ตรงที่ไฟไหม้ป่าแล้วพอเดินได้ไม่สะดวกนัก ป่าดงนั้นมากเป็นป่าไม้สักมากกว่าไม้
ชนิดอื่น แต่เห็นมีแต่ต้นเล็ก ๆ เป็นดงวนมาก จะหาต้นพอทำประโยชน์ได้ยากเต็มที ตรงที่ไฟ
ไหม้ป่าแล้ว จะมองเห็นตอไม้สักที่ถูกฟันกระจัดกระจายทั่วไป บางครั้งถึงกับสงสัยใจว่า ป่าไม้
สักในเมืองไทยอาจจะสูญพันธุ์แน่ ตามไหล่เขาและต้นเขาที่พวกเราสำรวจนั้น มีไม้สักที่ถูกตัดฟัน

ดงเป็นท่อน และที่ตัดพื้นดงยังไม่ตัดเป็นท่อนซึ่งกระจัดกระจายกันอยู่ทั่วไป พวกเราต้องเสียเวลาในการปฏิบัติงานตามระเบียบของกรมป่าไม้ทุกท่อน ในการลงเชิงตอนหัวและท้ายเพื่อตรวจตรวจยึดและตัดแต่งเรียงตามลำดับจำนวนท่อนที่ได้ตรวจยึด ในการวัดความยาว วัดรอบโตตรงกึ่งกลางของแต่ละท่อน เพื่อก็คำนวณปริมาณเนื้อไม้ว่าเป็นไม้ในขนาดหรือต่ำกว่าขนาด ถ้าหากท่อนใดที่ยังไม่ตัดเป็นท่อนซึ่งก็หมายถึงตัดปลาย หรือหมายถึงตัดทางโคนด้านที่เป็นโพรง และไฟไหม้ก็ต้องปฏิบัติเช่นเดียวกัน บางท่อนที่ฝังดินอยู่ต้องเสียเวลาในการขุดดินเพื่อวัดรอบโตจะเห็นว่าท่อนหนึ่ง ๆ เสียเวลามาก ในการคิดปริมาณเนื้อไม้ในมาตราวางสำเร็จของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ทำไว้อยู่แล้ว จึงไม่มีปัญหาอะไร พวกเราได้ประสบปัญหาต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานดังนี้

1. ไม้ติดเปลือกอยู่ การวัดรอบโตจะต้องลอกเปลือกออกเสียก่อนหรือไม่ ซึ่งเจ้าหน้าที่ป่าไม้แจ้งว่าการคิดปริมาณเนื้อไม้อาจผิดพลาดจากความจริงได้ โดยเฉพาะไม้สัก ถ้าคิดปริมาณผิดมาก เจ้าหน้าที่ป่าไม้จะต้องรับผิดชอบอาจต้องถูกลงโทษได้ พวกเราได้ตกลงกันว่าเพื่อมิให้เสียเวลามากในการลอกเปลือก ควรวัดรอบโตทั้งเปลือกแล้วหมายเหตุไว้ว่า " วัดทั้งเปลือก "

2. ไม้ต่ำกว่าขนาดจะตัดรายัดหรือไม่ โดยที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายป่าไม้และเจ้าหน้าที่ฝ่ายอื่น ๆ ยังมีความเห็นไม่ตรงกัน ตลอดจนมีวัตถุประสงค์ไม่ตรงกันด้วย ทางฝ่ายเจ้าหน้าที่ป่าไม้เห็นว่าไม้ต่ำกว่าขนาดคือปริมาณไม่ถึง .29 ม³ นั้น ถึงจะตัดรายัดไปก็ไม่มีความประโยชน์ เพราะว่าการออกสูดอากาศกรมป่าไม้ไม่รับซื้อ ทำให้เสียเวลาในการตรวจยึด แต่ทางฝ่ายสำนักงานหน่วยปราบพิเศษมีวัตถุประสงค์ให้ไม้ตัดรายัดไว้ด้วย เพราะจำนวนออกจากรุกไม้ที่ขายเป็นรายได้ของรัฐแล้ว ยังต้องการเพื่อทราบสถิติจำนวนไม้ที่มอดผุลงหมดพื้น ซึ่งเป็นการทำลายป่าอันเป็นทรัพยากรธรรมชาติของชาติอีกด้วย โดยให้ได้จำนวนที่ใกล้เคียงกับความจริงที่สุด จึงรู้สึกทางฝ่ายเจ้าหน้าที่ป่าไม้มุ่งแต่ในทางการค้า หรือเป็นสินค้า แต่ทางฝ่ายสำนักงานหน่วยปราบพิเศษมุ่งให้ทราบจำนวนสถิติการทำลายป่าไม้ ในเรื่องนี้พวกเราจึงตกลงกันว่า ไม้ที่ต่ำกว่าขนาดถ้ามีลักษณะดง และเป็นที่ดินในท้องตลาดได้ ก็ให้ตัดรายัดไว้และลงทะเบียนไว้ได้ แต่ความเห็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจป่าไม้ได้ให้ข้อคิดไว้ว่า คำว่า " เป็นสินค้า " นั้น จะถือเอาสถานที่ไหนเป็นเกณฑ์ ถ้าถือเอาตลาดทางภาคเหนืออาจจะเห็นว่าไม่เป็นสินค้า แต่ถ้าวัดเอาตลาดกรุงเทพฯ จะเห็นว่าท่อนซึ่งพอจะแกะสลักเป็นช่างได้ก็ถือว่าเป็นสินค้าได้ เป็นต้น นอก

จากทุกถาดแล้ว ยังมีปัญหาเกิดขึ้นอีกเกี่ยวกับไม้ที่ถูกตัดพื้นลงแต่เป็นโพรง ไม้ที่มีลักษณะคดงอ และไม้ที่ถูกไฟไหม้เสียหายเป็นบางตอน หรือบางแห่งแต่ยังมีไม้ขาดออกจากกัน บางท่อนถ้าถือเอาเป็นต้นค้ำก็ไม่ได้ แต่ถาเพื่อทราบสถิติจำนวนการทำลายป่าไม้ที่เสียหายเท่าใด ก็อาจจะนับรวมได้เป็นไม้ที่ควรตรวจยึดได้ ฉะนั้นตรวจยึดไม้ได้จำนวน 162 ท่อน

วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พวกเราออกทำงานแต่เช้าเช่นเคย เดินสำรวจตามไหล่เขาและต้นเขาต่อจากที่ได้สำรวจวันก่อนนั้น เราเดินลึกเข้าไปจากที่ตั้งหลายกิโลเมตร ลักษณะของป่าทั่วไปเป็นป่าโปร่ง เป็นป่าต้นเล็ก ๆ ทั่วไป เนื่องจากต้นไม้ใหญ่ถูกตัดพื้นลงเกือบหมดแล้วเห็นไฟไหม้ป่ามีอยู่ทั่วไป พวกเราได้พบไม้ที่กองรวมหมอนไว้หลายกอง ตามไหล่เขาประมาณกองละ ๒๐ ท่อน ได้พบที่สำหรับเตี้ยไม้แปรรูปของชาวบ้านหลายแห่งซึ่งมีอยู่ทั่วไป พวกเราได้ตั้งชื่อว่า “ซากหรือศพของโรงเลื่อยเถื่อน” และได้พบท่อนสักที่ยกขึ้นบนคานเตรียมจะเลื่อยแปรรูปหลายแห่งด้วย พวกเราได้ตัดรายดไว้ทั้งหมด มีไม้ที่คนลักลอบตัดกระจัดกระจายอยู่ทั่วไป พวกเราได้ประสบปัญหาอีกเกี่ยวกับลักษณะของไม้ที่ตัดพื้นใหม่ เพราะพวกเราต้องแยกบัญชีไว้และหมายเหตุไว้ต่างหากจากไม้ตัดเกินกว่าหนึ่งปี พวกเราได้พบจำนวน ๕ ท่อน ในเรื่องนี้พวกเราได้ตกลงกันเกี่ยวกับการพิสูจน์ว่าจะเป็นไม้ใหม่หรือเก่าเกิน 1 ปี ดังนี้ :-

1. พิสูจน์จากเปลือกที่ติดอยู่กับเนื้อไม้ ถ้ายังไม่แห้งก็ถือเป็นไม้ตัดใหม่ยังไม่เกินหนึ่งปี เพราะเหตุว่าไม้สักที่ตัดพื้นเกินหนึ่งปีถ้าตากแดดเปลือกก็จะแห้ง
2. พิสูจน์จากต้นเล็กหรือหน่อที่เกิดจากตอที่ตัดพื้นต้นใหญ่ลงแล้ว ถ้ามีต้นเล็กหรือหน่อเกิดขึ้นโดยพอประมาณให้ถือว่าเป็นไม้เก่าตัดพื้นมาแล้วเกินกว่า 1 ปี เพราะเหตุว่าไม้ที่ตัดพื้นข้ามปีจะมีหน่อหรือต้นเล็กเกิดขึ้นที่ตอ
3. พิสูจน์จากตอที่ตัดพื้นต้นลง ถ้ามีไฟไหม้ผิวหน้าตอของตอให้ถือว่าเป็นไม้ที่ตัดเกินกว่าหนึ่งปี เพราะเหตุว่าในปีหนึ่ง ๆ จะมีไฟไหม้ป่าปีละครั้ง

นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับไม้บางท่อนเกิดไฟไหม้ทั้งปลายและโคน จะถือว่าเป็นไม้ที่ถูกตัดพื้นหรือไม่ เพราะการตรวจยึดไม้ในคราวนี้ตรวจยึดเฉพาะกรณีที่ไม่ถูกตัดพื้นเท่านั้น เจ้าหน้าที่ป่าไม้ได้ให้ความเห็นว่า ไม้ที่ล้มลงโดยธรรมชาติหรือถูกไฟไหม้ล้มลงหรือถูกลมพัดล้มลงและภายหลังถูกไฟไหม้เหล่านี้ ไม่เป็นไม้ที่ตรวจยึดได้ในคราวนี้ ถ้ามีการตรวจยึดก็จะมีผู้เสียเงินค่าบำรุงป่า พวกเราจึงได้ตกลงกันว่า ไม้ที่มีลักษณะดังกล่าวนี้ ถ้า

พิสูจน์จากข้อใดก็ได้ให้ถือว่าเป็นไม้ที่กลดอบตัดฟัน ให้ตีตราและลงบัญชีได้ แต่ถ้าพิสูจน์ข้อใดไม่ได้ โดยที่ต่อกฎไฟไหม้ด้วย หรือไม่ถามว่าจะพิสูจน์ว่าเป็นไม้ที่กลดอบตัดฟันก็ไม่เป็นไม้ที่จะตรวจยึดในคราวนี้ วนนตรวจยึดไม้ได้จำนวน 215 ท่อน

วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พวกเราออกทำงานแต่เช้าเช่นเคย ต้องเดินสำรวจไกลลึกเข้าไปอีก ขณะที่พวกเราเดินสำรวจไปนั้น พบหมู่บ้านเขาย่อมมีประมาณ 10 หลังคาเรือน สอบถามได้ความว่าอยู่ในเขตจังหวัดด่านเหนือ จึงทราบว่าพวกเราเดินสำรวจไม่ข้ามเข้าไปในเขตจังหวัดด่านเหนือ โดยที่ไม้ถูกกลดอบตัดฟันมีอยู่ทั่วไป แต่เป็นป่าอีกป่าหนึ่งนอกจากป่าห้วยผา พวกเราก็ตกลงแล้วลากลับไปตบรวกยัดตราและแก้ไขบัญชีตรวจยึดไม้ที่ติดตราตรวจยึดไว้ เนื่องจากเป็นคนละป่านอกจากป่าห้วยผา วนนพวกเราตีตรายึดไม้ได้จำนวน 70 ท่อน

กลับถึงที่พักคนนำทางตาออกไม่ขอเป็นผู้นำทางต่อไป ซึ่งเป็นปัญหายุ่งยากกับพวกเรา มาก เพราะในหมู่บ้านห้วยแดงที่เราพักอยู่ไม่มีใครนำทางได้ จึงได้คนนำทางจากบ้านวังผาคองงานที่ทำงานกับพวกเราก็ดำออกกันหลายคน เราได้ทราบภายหลังว่าคนนำทางกลัวไม้กล้า นำพวกเราไปตรวจยึดไม้ เพราะเกรงกลัวอิทธิพลของเจ้าของไม้ แต่ก็ไม่มีใครกล้ายืนยันได้ว่าแหล่งไม้ที่มากที่สุดอยู่ที่ไหน เพียงแต่บอกว่ายังมีอยู่มาก พวกเรายังคงพักและทำงานกันต่อไปที่บ้านห้วยแดง

พวกเราต้องทำแผนที่แสดงอาณาเขต และตำแหน่งไม้ที่พวกเราตีตรายึดไว้เพื่อประกอบรายงานแต่ละวัน การรายงานผลพวกเราได้ตกลงว่าจะรายงานทุก 3 วัน โดยให้คนงานถือรายงานออกมารอรถยนต์จากเจ้าหน้าที่กองอำนวยการที่ถนนใหญ่ ในรายงานจะต้องมีแผนที่แสดงตำแหน่งของไม้ด้วย เพื่อประกอบสำนวนตั้งพนักงานสอบสวนดำเนินคดีตามกฎหมาย แผนที่ที่พวกเราทำจนจะหาทางทำได้ยากต้องได้ยาก เพราะถ้าผู้นำทางที่พาพวกเราไปตีตรายึดไม้ก็ไปโดยความชำนาญ การเรียกชื่อเขาและห้วยต่าง ๆ ที่เป็นเขาเดียวกันและห้วยเดียวกันก็เรียกชื่อคนละชื่อ การให้ทิศในแผนที่ก็ไม่ทราบที่ทิศไหนอยู่ทางไหนถูกต้อง ประกอบกับเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายไม่ชำนาญภูมิประเทศด้วย จึงทำให้แผนที่ได้นั้นเป็นแผนที่ตามมโนคติเท่านั้น จะหาความแน่นอนอะไรไม่ได้

วันที่ 1 มีนาคม พวกเราย้ายที่ตั้งใหม่ โดยกางเต็นนอนใกล้ ๆ กับหมู่บ้านวังผาบ้านนเคยมานี้แล้วครึ่งหนึ่งกับคณะนายแพทย์ในคราวสำรวจโรคคอตีบ ไม่มีใครจำได้นอกจาก

นายดี มีแดง ครูโรงเรียนประชาบาลที่เคยคุยกันและเขาได้เล่าเรื่องต่างๆ ให้ฟังเท่านั้นจำได้ จึงทำให้รู้สึกตกใจมาก พวกเราได้ออกสำรวจตรวจยึดไม้เป็นปกติ ได้ไม้ทั้งหมดจำนวน 172 ท่อน ผู้ตรวจราชการ พร้อมด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ เดินทางมาตรวจราชการ พวกเราได้รายงานให้ทราบถึงการปฏิบัติงานในการตรวจยึดไม้ และที่ได้เกิดมีปัญหาต่าง ๆ ขึ้นในขณะปฏิบัติงานในป่า และได้รายงานถึงการตรวจยึดไม้ดังกล่าวจำนวนหนึ่ง ประมาณ 100 ท่อน ซึ่งผู้นำทางได้แจ้งว่าเป็นไม้ของการไฟฟ้า ในเรื่องนี้ป่าไม้เขตได้ชี้แจงว่า เมื่อปีที่แล้ว การไฟฟ้าได้ขออนุญาตตัดฟันเจ้าไฟฟ้าจริง แต่ขณะนี้ยังไม่ได้รับอนุญาตให้ตัดฟันได้ ดังนั้นจึงจะมีการตัดฟันไว้ก่อน จึงถือว่าเป็นไม้ผิดกฎหมายควรตัดรายึดได้ นอกจากนี้ พวกเราได้รายงานถึงเจ้าหน้าที่ตำรวจป่าไม้ป่วยเป็นไข้มาลาเรียและคนงานถูกกอนหินกตงทับขาบาดเจ็บสาหัส ซึ่งได้นำส่งโรงพยาบาลแล้วด้วย

วัน 15 มีนาคม พวกเราได้ทราบข่าวว่า นายฉันท ไม้ดี ผู้นำทางสายปราบปราม ที่ 1 ถูกยิงตาย และนายมา วิสัย คนงานถูกยิงบาดเจ็บ ถึงแม้การสืบสวนสอบสวนของเจ้าหน้าที่ปรากฏว่า การตายของผู้นำทางนี้ไม่เกี่ยวกับการปราบปรามตรวจยึดไม้คราวนี้ เป็นการตายโดยอุบัติเหตุ ทำให้พวกเราทุกคนรู้สึกหวาดกลัวต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมาก และอาจจะมิชนในอนาคตระหว่างปฏิบัติงานในคราวนี้ การตายของนายฉันท ผู้นำทางมีผลกระทบต่อถึงการปฏิบัติงานพวกเรามาก โดยผู้นำทางสายพวกเราไม่กล้านำทางไปยังที่ที่มีไม้อยู่เป็นจำนวนมาก ๆ ผลการตรวจยึดไม้ลดลงมาก การตรวจยึดไม้ในวันนั้นได้เพียง 37 ท่อนเท่านั้น ทั้ง ๆ ที่ตามทางสืบสวนได้ความว่าไม้ที่ถูกตัดฟันมีอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ไม่มีใครกล้ายืนยันและนำทางให้พวกเรา หลังจากการตายของนายฉันท ผู้นำทางนี้ พวกเราต้องเปลี่ยนตัวผู้นำทางและหาคนงานใหม่ ชาวบ้านไม่กล้าให้ความร่วมมือและนำทางในการตรวจยึดไม้ ทำให้พวกเราหนักใจมาก แต่การปฏิบัติงานของพวกเรา ยังคงดำเนินต่อไปไม่หยุดยั้ง

ผลการปฏิบัติงาน

การปราบปรามตรวจยึดไม้ในป่าห้วยผา อำเภอแม่จาม จังหวัดเชียงใหม่ ครึ่งนี้ เนื่องจากขอบเขตการปฏิบัติงานตั้งแต่วันที่ 21 กุมภาพันธ์ ถึงวันที่ 6 เมษายน รวมเพียง 45 วัน โดยต้องทำงานวันละ 8 ชั่วโมงทุกวันไม่มีวันหยุด การปฏิบัติงานตรวจยึดไม้ได้แบ่งเจ้าหน้าที่

ออกเป็นสายปราวปราวจำนวน 6 สาย รวมยอดไม้ที่ตรวจยึดได้ทุกสายเป็นไม้สักจำนวน 23,087 ท่อน คิดเป็นปริมาตร 11,787.72 ม³ เป็นไม้กระยาเสยจำนวน 931 ท่อน คิดเป็นปริมาตร 800.67 ม³ รวมทั้งสิ้นเป็นไม้สักและไม้กระยาเสย 24,018 ท่อน คิดเป็นเงินในราคาขายตลาดท้องถิ่นเป็นเงิน 10,133,687.00 บาท และถ้าคิดเป็นเงินในราคาขายตลาดกรุงเทพฯ เป็นเงินทั้งสิ้น 14,944,056.00 บาท ถึงแม้ว่าการปราวปราวและตรวจยึดไม้ครั้งนี้จะไม่ได้ตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษก็ตาม แต่นับว่าการปฏิบัติงานได้ผลเป็นที่พอใจ เป็นผลดีแก่ทางราชการ และประเทศชาติเป็นอันมาก

แต่ ร.ต.อ. สุทธิ ทองนิม ได้สรุปบันทึกของเขาดังนี้

“ การปฏิบัติงานเป็นการดำเนินงานในรูปคณะกรรมการ ซึ่งมีเจ้าหน้าที่หลายฝ่าย แต่ฝ่ายย่อมผูกพันอยู่กับหน่วยงานที่ตนสังกัด เจ้าหน้าที่แต่ละฝ่ายก็รู้สึกว่าการติดต่อความผิดที่อาจมีขึ้นในภายหลัง โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ฝ่ายป่าไม้ผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง นอกจากนั้นการทำงานของเจ้าหน้าที่ของแต่ละฝ่ายย่อมมีกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติราชการไม่เหมือนกัน ซึ่งเมื่อมาปฏิบัติงานร่วมกันแต่ละฝ่ายยังไม่ทราบและไม่เข้าใจในกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับของฝ่ายอื่นว่ามีอยู่อย่างไร การขัดแย้งกันย่อมจะเกิดขึ้นได้เสมอ เมื่อเกิดปัญหาการขัดแย้งกันขึ้นในการปฏิบัติงานร่วมกัน ก็ยากที่จะตัดสินใจลงไปได้อย่างแน่นอน แต่ถ้าไม่ถือหลักประสานน้ำใจของผู้ทำงานร่วมกันอย่างสม่ำเสมอตั้งแต่ ก่อหมกหมายถึงประสิทธิภาพและผลงานอาจเป็นการเสียหายแก่ทางราชการได้ ดังเห็นจากการปฏิบัติงานครั้งนี้เป็นอุทาหรณ์ได้ว่า เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายที่ปฏิบัติงานร่วมกันได้วินิจฉัยปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นเอง เพื่อให้งานดำเนินไปอย่างไม่หยุดยั้งภายในกำหนดเวลาจำกัด ก็ไม่ทราบว่าเป็นการถูกต้องตามหลักวิชาหรือไม่ การที่จะแก้ปัญหาหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างใดอย่างหนึ่ง จำเป็นจะต้องแก้ไขให้ถูกจุดหรือแก้สาเหตุ เหมือนกับนายแพทย์จะให้ยารักษาคนไข้ เมื่อคนไข้ให้ทราบสาเหตุหรือสมุหฐานของโรคแล้ว จึงให้ยารักษาตามสมุหฐานของโรคที่เกิดขึ้น มิฉะนั้น โรคจะหายเด็ดขาดไม่ได้ รังแต่จะเรื้อรังอยู่ต่อไปอีกนั่นไต่ การที่จะปราวปราวและตรวจยึดการลักลอบตัดฟันไม้ในป่า โดยถือว่า ในน้ำมีปลาในป่ามีไม้ เดินสำรวจค้นหาไปก็คงพบเองเช่นนั้น การลักลอบตัดฟันไม้ในป่าทวงห้ามก็ยังคงมีอยู่ชุกต่อไปนั่น ”